

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

OM BIOSFÄROMRÅDE VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE

Den 2 juni 2010 utsåg Unesco (FN:s organ för utbildning, vetenskap och kultur) Vänerskärgården med Kinnekulle till biosfärområde. Vi fick därmed i uppdrag att bidra till en hållbar utveckling genom att hitta **lokala lösningar på globala utmaningar**. Biosfärområdet drivs som en ideell förening och våra verksamheter engagerar många olika människor, organisationer och näringar. Genom att använda de goda exemplens makt, inspirerar vi till en utveckling som är långsiktigt hållbar, där ekologisk, ekonomisk och social välfärd är i fokus. Utvecklingen av biosfärområdet sker i samverkan mellan Götene, Lidköping och Mariestads kommuner.
www.vanerkulle.se

ORGANISATION

Styrelse

Ordinarie ledamöter

Bergquist Lennart, Ordförande, Privat Näringsliv
Boström Kent, Ideell sektor
Karlsson Åsa, Götene kommun
Krantz Jonas, Lidköpings kommun
Olander Sophia, Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Runnquist Lars, Forskning/utbildning
Skogsberg Rune, Mariestads kommun
Svederberg Carl-Fredrik, Privat Näringsliv
Svensson Sofia, Privat Näringsliv

Ersättare

Andersson Susanne, Götene kommun
Broberg Björn, Ideell sektor
Larsson Mikael, Privat Näringsliv
Nilsson Frida, Lidköpings kommun
Nylander Michael, Fiske/Vänerfrågor
Stenberg Johanna, Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Steénson Sten-Gunnar, Fiske/Vänerfrågor
Udéhn Leif, Mariestads kommun

Revisorer

Lena Garre, Mariestad
Olof Janson, Götene
Revisorsuppleant: Lisbeth Nysten-Persson, Lidköping

Föreningens ekonomiska redovisning och deklaration sköts av anlitad bokföringstjänst.

Valberedning

Magnus Fredricson, Götene, sammankallande
Yvonne Träff, Lidköping
Amanda Hessle, Torsö

Medlemmar

Under verksamhetsåret har föreningen haft 90 medlemmar.

Styrelsemöten, Årsmöte och AU

Styrelsen har sammankallats nio gånger under året. Arbetsutskottet träffas innan styrelsemötena. Årsmötet hölls den 28 mars och inleddes med föredrag om FN:s globala hållbarhetsmål av AnnaClara Holm, som var praktikant på Svenska FN-förbundet.

Styrelsekonferens

Hölls i vårt Biosfärområde den 26-27 september, på Norrqvarn. Konferensen samlade 18 personer från tre biosfärområden och två kandidatområden. Deltagarna var Blekinge Arkipelag, Vänerskärgården med Kinnekulle, Östra Vätterbranterna, Voxnadalen och Vindelälven-Juhtatdahka.

Biosfärkontoret

Johanna MacTaggart koordinatör i början av året (avtackades i april).
Maria Gustavsson började som koordinatör för biosfärområdet i oktober.
Sofia Guldbrand, Processledare näringsliv och hållbar samhällsutveckling, TF koordinatör april-oktober.
Johanna Olsson, Kommunikatör och verksamhetsutvecklare.

BIOSFÄROMRÅDETS VERKSAMHET 2017: Ökad stolthet

Under 2017 var vårt mål att skapa ökad stolthet för vårt biosfärområde. Vår verksamhet ska leda till att fler människor och organisationer agerar för ett hållbart samhälle och bidrar till att möta FN:s globala hållbarhetsmål – Agenda 2030. Tre temaområden var särskilt prioriterade för verksamheten: God kunskap, Ansvarsfullt näringsliv och Framtidens samhälle. Arbetssättet vi har är att synliggöra pågående hållbara aktiviteter i biosfärområdet och att tydligt koppla ihop dessa med Unescos biosfärutnämning. Särskilt uttalade målgrupper under året är näringsliv, pedagogiska verksamheter samt kommunerna. Vi har också arbetat med nätverkande och kommunikation för att skapa och förstärka kontakter och ha kunskapsutbyte. Vi vill belysa möjligheterna med Unescoutnämningen och uppmuntra till egna initiativ som exempelvis att skapa biosfärprojekt eller använda utnämningen i sin egen marknadsföring när man agerar hållbart på ett ekologiskt, socialt eller ekonomiskt sätt.

GOD KUNSKAP, FRAMTIDENS SAMHÄLLE & ANSVARSFULLT NÄRINGS LIV

ÅRLIGEN ÅTERKOMMANDE VERKSAMHET

Biosfärambassadörer

Vi har arrangerat två fördjupningskurser för ambassadörerna under året. En handlade om medveten konsumtion med författaren Ann-Christin Gramming och en handlade om biosfärprogrammet internationellt med Johanna MacTaggart, nationell Koordinator för biosfärprogrammet. Ambassadörernas aktiviteter redovisas i separat rapport. Exempel på aktiviteter som ambassadörerna genomfört är utbildning av miniambassadörer och information på Kultur- och Skördefest i Mariestad. Styrelsen har under året initierat ett arbete om att se över formerna för ambassadörskapet för att göra det mer tydligt.

Biosfärdagen

Biosfärdagen lyftes genom att vi uppmanade ambassadörer och medlemmar att berätta om hållbara aktiviteter och medlemskap i social media samt att flagga med biosfärflaggan.

Biosfärstipendium

Biosfärstipendium delades ut på Biosfärdagen den 2 juni. Jan Bertilsson, lärare på Vänergymnasiet blev årets stipendiat på grund av sitt hållbarhetsengagemang, både privat och i sitt yrke.

Biosfärutmaningen

Biosfärutmaningen genomfördes för tredje gången under vårterminen 2017. Årets tema var källsortering och skapande. Totalt deltog 26 skolklasser från 7 olika skolor eller förskolor från vårt område. En jury utsåg tre vinnare. Vinsten var ett studiebesök på kommunens återvinningscentral där eleverna fick guidad tur och fika samt diplom som delades ut av biosfärområdets styrelse.

Biosfärutmaningen översattes till engelska och övriga områden i Unescos nätverk bjöds in att delta. I år var två skolor från Biosfärområden i Uganda och Sydafrika med.

Utmaningen för nästa år har färdigställts under hösten tillsammans med Vänermuseet då skolor bjuds in att delta vid årsskiftet.

Miniambassadörer

Med stöd från John Hedins Stiftelse i Mariestad, har vi under året tagit fram en film för pedagoger, skolläring med flera för att informera om vår handledning för att utbilda miniambassadörer. Miniambassadörer har ställt ut sitt arbete på biblioteket i Mariestad. Under året utbildades miniambassadörer från Vävarens förskola i Mariestad samt förskolor från Vinninga/Filsbäck.

Medlemmar

Vi gjorde extra medlemsutskick till före detta medlemmar under början av året som påminnelse om att betala medlemsavgiften vilket gav resultat. Vi tog fram ett kartverktyg för hemsidan där företag och organisationer som är medlemmar marknadsförs. Medlemmar blir inbjudna till alla våra publika arrangemang så som föreläsningar med mera.

Vandring- och cykelleder

Tillsyn har utförts under året av Volontärer och enligt avtal med Service och Teknik Skara- Götene.

ÖVRIG VERKSAMHET

Projekt *Här finns liv

*Här finns liv är ett kommunikationsprojekt som pågår under åren 2017-2019 som ska inspirera, lyfta och levandegöra det engagerade arbete som pågår runtom i biosfärområdet för att stärka en hållbar samhällsutveckling. Projektet innehåller en utställning om Biosfär och Agenda2030 som kommer att finnas på naturum, Läckö från och med mars 2018 till slutet på december 2018. Sedan kommer utställningen att vandra inom Skaraborgs kommuner under 2019. Utställningen består av en spelapp och en stor illustrationsbild. De tillsammans ska väcka intresse genom globala målfrågor och lokala svar som besökaren finner i bilden och genom spelet. Inbjudan till samskapande aktiviteter inom projektet har skett vid åtskilliga personliga möten under 2017 med kommunchefer, kommuntjänstemän, näringslivet samt i sociala media med mera. Samskapande aktiviteter kan handla om att arrangera föreläsningar, temadagar, studiebesök eller annat utifrån organisationens egna idéer och förutsättningar. I projektet ingår också idéskapande, planering, finansieringsarbete med ansökningar och kontakter, bildande av arbetsgrupp, beställningar och löpande dialoger med alla inblandade.

Biosfär som mötesarena

Hamnmagasinet i Mariestad ville undersöka möjligheten att ha en el-båt tillgänglig i Mariestad eftersom området profilerar sig som hållbart. De tog kontakt med biosfärkontoret som tillsammans med näringslivsenheten i Mariestads kommun bjöd in en grupp bestående av Hamnmagasinet, seglarklubben, Vänergymnasiet, Vadsbogymnasiets marintekniska program för samtal vid tre tillfällen. I mötesarenan kom man fram till att möjligheter till finansiering kan finnas. Då främst i samband med en projektidé där exempelvis seglarklubben ansöker om medlen.

Biosfärområdet arena för forskning

En forskargrupp med representanter från Göteborgs Universitet och Högskolan i Gävle har fått 3.5 miljoner från Riksantikvarieämbetet för att visa på värdet av kulturarv och kulturmiljö i vårt område. Projektets namn är "Cultural heritage & the historic environment in sustainable landscape management". Vi är med i en referensgrupp för att bistå med kunskap om området.

Föreläsning om hållbarhet och affärsnytta med externa föreläsare

Inspirationsföreläsning med företaget Smiling om hur hållbara produkter kan bli succé inom näringslivet. Vinn-vinn-vinn för människor, planeten och företaget. Här lyfte vi ett lokalt gott exempel: ICA Hjertbergs i Lidköping. Föreläsningen arrangerades av Biosfär tillsammans med Hjertbergs och NBV och hade ett 30-tal besökare.

Förstudie hållbar turism

Hur kan biosfärområdets tre kommuner samarbeta kring turism i biosfärområdet? Destinationsbolaget Läckö Kinnekulle, turistorganisationen i Mariestads kommun och biosfär har träffats för att se på möjligheterna. Det första steget är att göra en förstudie för att ytterligare undersöka intresset.

GULLD-fonden

Två nya GULLD-medlemmar har tillkommit under året. Styrelsen har tagit fram ett förslag till nya statuter som presenteras på årsmötet 2018. Det har inte utdelats några medel under året.

Hållbarhetsgrupp i Mariestad

En hållbarhetsgrupp har skapats på Mariestads kommun där kommunen och biosfär tillsammans ser på möjligheter till hållbar utveckling och skapa ökad dialog och samverkan.

Integration och arbetslivsmatchning i Götene

I Götene anordnades i september en matchmakingdag mellan näringslivet och nysvenskar. Biosfär deltog med hållbarhetsperspektivet gällande planering tillsammans med kommun och företagare samt genomförande.

Jurymedlem i yrkeslivsmässa för åk 9 i Götene

Företagarna i Götene anordnar en årlig yrkeslivsmässa i Götene kommun. Där får eleverna genom monter och presentationer återge sina bilder av sina praktikplatser. Nytt för 2017 var att de skulle beskriva arbetsplatsens arbete med hållbarhet, både ekologiskt, socialt och ekonomiskt. Som jurymedlem fick biosfär ta del av elevernas tankar och ställa frågor som vidareutvecklade elevens resonemang. Eleverna fick också ökad inblick i vad det innebär att ingå i Unescos modellområde för hållbar utveckling genom våra personliga möten samt vid information i samband med prisutdelning.

Kultur och Skördefest i Mariestad- tema Biosfär

Biosfärområdet deltog med medlemmar, stipendiat och ambassadörer under helgen. Allé-konsten tolkade biosfär med tavlor i allén och spred informationsblad om Biosfärområdet och Agenda2030. Biblioteket uppmärksammade biosfär genom böcker, flaggning och en utställning av miniambassadörer som biosfärkontoret satt upp.

Nätverk och fördjupade kontakter

Under 2017 har biosfär främst medverkat där många personer mötts samtidigt och i största möjliga mån deltagit när vi blivit inbjudna. Vi har också sökt och hållit kontakt med befintligt nätverk och nyckelpersoner hos kommunerna, deltagit vid

näringslivsfrukostar med mera. Projektet *Här finns liv är också ett strategiskt steg för att skapa kontaktytor och mötesplatser med bland annat näringslivet där kunskap, inspiration och dialog kring hållbara ageranden kan växa fram.

Biosfär var med som deltagare på Skaraborgsdagen i Vara. Ett tillfälle att se hur Biosfärområdets närområde bearbetar och möter frågor som brist på kompetensförsörjning, infrastrukturutmaningar och mycket mer. Även ett bra tillfälle att möta näringslivsrepresentanter, kommundienstämman och politiker i en Skaraborgskontext.

Vid Euro-MAB-konferensen för biosfärområden i Europa och Kanada som hölls i april fick anställda inom Sveriges biosfärområden möjlighet att träffas och ta till sig internationella perspektiv på biosfär. På plats fanns också Naturvårdsverket. Kontakter fördjupades och idéer och tankar utbyttes både i det globala och i det nationella biosfärnätverket.

Koordinatorerna träffas årligen i ett öråd som år 2017 var i biosfärområdet Blekinge Arkipelag. Ämnen som behandlades var bland annat Lima action plan som är den globala handlingsplanen för Biosfärprogrammet. Fokus var även på utbyte av erfarenheter mellan Sveriges biosfärområden. Medverkande var Svenska Unesco och Naturvårdsverket samt kommundirektören i Karlskrona.

Biosfärkontoret och delar av styrelsen har kontinuerligt möten med kommuncheferna i de tre kommunerna för att diskutera strategiska frågor och samarbete.

Mariestads kommun har skapat Test- och demonstrationsplats Mariestad för att arbeta med industriell förnyelse. I test- och demonstrationsplats ingår bland annat utvecklingsprojekt för ny laddteknik av elfordon och produktion av vätgas från solenergi. En stor händelse under året var byggandet av en tankstation med vätgas. En annan betydande händelse var arbetet med underlag för att få en stor batterifabrik att etablera sig i Mariestad. Mariestads kommun tog kontakt med biosfärkontoret för att se om det globala Unesconätverket på något sätt kunde stärka positionen genom rekommendationer. Efter kontakt med Unesco i Paris bjöds Mariestads kommun in till en konferens i Tyskland. I inbjudan framkom att man från Paris följt och följer Mariestads hållbara utveckling med stort intresse – ord som, om man så önskade, kunde användas som fördel i konkurrensen om etableringen. Detta kan ses som ett exempel på hur det nationella och globala nätverket kan stödja det lokala arbetet när vi inom biosfärområdet arbetar för att närma oss lokala lösningar på globala utmaningar.

Biosfär träffade Naturvårdsverket, Göran Blom och Svenska Unesco, Per Magnusson på plats på Naturvårdsverket och regeringskansliet i Stockholm en gång under året. Vi fick i slutet av året en ny kommunikatör hos Svenska Unesco, Kari Gardelin, som bland annat arbetar för att hjälpa biosfärområdena att bli mer kända framöver.

Vadsboskolan i Mariestad har fått solceller på taket vilket uppmärksammades av flera företag och organisationer. Biosfär var också på plats och samtalande med de

närvarande, bland annat Mariestadstidningen, om hållbarhet och biosfärområdets roll som modellområde för hållbar utveckling.

Biosfär deltog på Almedalen tillsammans med tjänstemän från Mariestads kommun. Fokus var inställt på hållbarhetsfrågor och då allra mest Mariestads aktiviteter inom test- och demonstrationsplats Mariestad. Det var också tillfällen för ökad kunskap, nätverkande och fördjupade kontakter samt diskussioner om hur biosfär och kommunen kan arbeta mer kring hållbarhetsfrågor.

Biosfärkontoret har besökt Biosfärområde Östra Vätterbranterna för utbyte av idéer och erfarenheter, bland annat gällande ambassadörsarbetet samt de olika aktiviteter vi gör riktade till barn.

Götene arbetar med att ta fram en vision för centrum och handeln "Drömmen om Götene". Biosfär har haft tillfälle att vara med vid ett par tillfällen och gett input kring hållbarhetsperspektiven i samtalen.

Biosfär finns med på internationella plattformen Oasiis som är en websida för biosfärområden där man kan dela erfarenheter gällande bland annat företagande i världens biosfärområden.

Unesco Geopark

Biosfär är med i Geoparkprojektets referensgrupp och har bl. a bidragit till projektet genom ett rekommendationsbrev från vår organisation. Det är betydelsefullt att Unesco ser att Geopark och Biosfärområdet jobbar för att finna synergier och stärker varandra. Det är också viktigt i deras ansökningsprocess att visa Unesco att inga motsättningar finns mellan organisationerna. Vi ser det som en fördel att ha två Unesco-områden på samma ställe och ger vårt stöd till Geoparkprojektet.

Uppsökande verksamhet för näringslivet och hållbar samhällsutveckling

Då förändringar skett i personalstyrkan samt att ett nytt projekt växte fram i början av året vilket krävde ansökningsarbete beslutade styrelsens näringslivsgrupp och styrelsen att näringslivsaktiviteter i första hand skulle ske då näringslivet tar initiativ, samt där många personer kan mötas samtidigt. Vi har hunnit med några personliga möten men inte i samma takt som under hösten och vintern 2016. Bland annat har möten skett med Vänerenergi, Lidköpings energi, Nimbus, Panncentralen, Tillväxt Mariestad, AB Bostäder Lidköping, Götene Bostäder, Skrothandlarn i Götene, Nordea, Hamnmagasinet, Norrqvarn, PDS Götene, Destinationsbolaget Läckö Kinnekulle AB, Länsförsäkringar Bank, föreningen Tillsammans, Nyföretagarcentrum Mariestad. Mötena har bestått av dialog där biosfär inspirerat till ökade hållbara ageranden, medlemskap och fortsatt kontakt. Ibland har mötena också innehållit stöd för hållbar planering.

Utöver näringslivet har möten skett med kommunalråd och bland annat Dacapo, Vadsbogymnasiet, Campus Lidköping, privatpersoner samt många olika personer inom kommunerna inom bland annat utveckling, test- och demonstrationsplats, turism, miljö, stadsbyggnad och kultur.

Möten med företag och organisationer inom *Här finns liv har utöver tjänstemän och politiker inom de tre kommunerna bland annat skett med Mind your brand, Morot, Westelius arkitekter, Björn Nordén/konstnär, Högskolan i Skövde, Solutions, Veronica Jensen/Illustratör.

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

Presentationer & föreläsningar av Biosfär

Biosfärområdet har föreläst vid följande tillfällen:

- Två föreläsningar hos Vadsbogymnasiets samhällsprogram.
- Allékonstföreningen, årsmöte, Mariestad.
- Vårundan, årsmöte, Götene.
- Näringslivsfrukost, Mariestad.
- Vänersamverkan, Mariestad.
- Skaraborgs kommunalförbund, Skövde.
- Kommunstyrelsen i Lidköpings kommun.
- Kultur- och fritidsnämnden i Lidköpings kommun.
- Biosfärmedverkan vid speaker's corner i Göteborg under konferensen Framtid Västra Götaland 2017 Hållbar landsbygdsutveckling -hållbar stadsutveckling: var mötas de två? Arrangör Västragötalandsregionen.

Biosfärmedlemmars arrangemang av föreläsningar tillsammans med Biosfär

Nordea arrangerade föreläsningen "Smart Hållbarhet! För mig, oss, plånboken och planeten" med Nordeas Camilla Bergström och Felix Nilsson, Sustainable finance. Biosfär berättade om modellområdet för hållbar utveckling.

Hammagasinet i Mariestad arrangerade besök av en generalagent från KGK som föreläste om fördelarna med det miljövänliga alternativet el-motorer för båtar. Planeringen skedde bland annat tillsammans med biosfär utifrån det hållbara perspektivet och vi bistod med marknadsföring i våra sociala media och spridning i våra nätverk.

Synlighet i media

- Under året har Biosfärområdet uppmärksamats i media, särskilt i samband med publika arrangemang, så som utdelning av biosfärstipendiet, diplom till vinnarna i Biosfärutmaningen och företagsarrangemang.
- Gratistidningen Unica publicerade en artikel om Biosfär inför Kultur och Skördefesten i Mariestad. När ca 12000 personer.
- Radio Skaraborg, P4, gjorde ett kort samt ett längre reportage om Biosfärområdet under sommaren.
- Biosfär syntes på flera ställen i Mariestadstidningen i samband med årets Kultur- och skördefest.
- Unica har publicerat inlägg om Biosfär i samband med en pilot gällande nya båtförbindelser inom biosfärområdet under sommaren 2017.
- Unica har publicerat en artikel om matchmaking mellan näringslivet och nysvenskar där biosfär jobbar tillsammans med Mariestads kommun, arbetsförmedlingen, nyföretagarcentrum med flera.

Synlighet i området

Biosfärflaggor vajade under året utanför Lidköpings kommunhus, Centrumhuset i Götene samt vid stationshuset i Hällekis. En flagga finns också vid Biosfärkontoret i Mariestad, vid Trädgårdens skola/Göteborgs Universitet. Under året har en biosfärflagga också kommit upp på Mariestads kommunhus tak då det kommunala bostadsbolaget Mariehus köpt in en flagga. Företaget Inquire i Lidköping har köpt in en flagga som de flaggade med på Biosfärdagen. Biosfärflaggan vajar också utanför Mariestads bibliotek. Medlemmar erbjöds att köpa in flaggan.

Synlighet utanför området

Hållbart företagande- Sofia Svensson, Hotell Aqva Restaurang & Bar och Torsö Skärgårdsnjut & Konsult, medlem och Biosfärambassadör bjöds in till biosfärområde Skärgårdshavet i Finland för att prata om hur hennes hotell- och restaurangverksamhet och guideföretag utvecklas med hållbarhet som värdegrund.

Mariestads kommun presenterade i september sin satsning ”Test- och demonstrationsplats Mariestad” under en konferens i Tyskland där förnybar energi stod i fokus. Konferensen handlade om hållbara energilösningar i Biosfärområden.

Qvarnstensgruvan i Lugnås lyftes fram som gott exempel när Biosfärområde Appennino Tosco Emiliano i Italien bjöd in lokala företag till en workshop om företagande med samhällsnytta.

Marknadsföring, hemsida och social media

Hemsidan uppdateras löpande med nyheter och information. Facebook och instagram används. Vi skriver om vår egen verksamhet samt delar goda exempel i vårt och andras områden. Vi lyfter våra medlemmar som gör hållbara insatser, tex Råbäcks mekaniska stenhuggeri som blivit årets arbetslivsmuseum. Vi delar våra inlägg i grupperna Mariestadare, Götenebor och tipsar Lischstil om att dela våra inlägg. (där kan vi inte själva lägga in dem). Vid vissa tillfällen har vi köpt annonsering, exempelvis i Kållandsöguiden som riktar sig till lokalbefolkning och besökare.

Gästskribenter

I medlemsbrevet i början av året uppmanade vi våra medlemmar att vara gästskribenter. Två stycken har nyttjat den möjligheten. Hammagasinet i Mariestad samt Jordnära miljökonsult.

Hållbarhet i praktiken – artikelserie

I vår serie ”Hållbarhet i praktiken” möter du personer som på olika sätt i sin vardag eller i sitt yrke förhåller sig till hållbarhet i sin vardag. Under året har sju artiklar publicerats på vår hemsida och delats i sociala medier.